

Beantwoording Raadsvragen

schriftelijke vragen ex art. 33 Reglement v. Orde, mail en mondelinge vragen commissies en raad

Onderwerp:	Nota Ruimtelijke Kwaliteit - deel Buitengebied	Datum antwoord:	21 oktober 2021
Datum vraag:	18 oktober 2021	Portefeuillehouder:	de heer P.J.M. van de Noort wethouder
Gesteld door:	PvdA	Behandelaar:	Steffie Renders
Registratienr.:	21.18646		

Vraag

Staat de Nota Ruimtelijke Kwaliteit – deel Buitengebied (NRK) welstandsvrije/vergunningsvrije bouwwerken toe bij monumenten of beeldbepalende panden?

Antwoord

Op pagina 144 van de NRK staat onder het kopje 'Welstandsvrije bouwwerken achtererfgebied' nadrukkelijk aangegeven dat als er sprake is van een monument een bouwplan wel getoetst zal worden aan redelijke eisen van welstand. Het welstandsvrij bouwen is dus alleen van toepassing voor een bijbehorend bouwwerk dat past in het bestemmingsplan of gebouwd wordt op het achtererfgebied en niet bij een monument.

Tijdens de commissievergadering bestond hier echter nog onduidelijkheid over. Daarom ontvangt u hierbij informatie over de regels voor vergunningsvrij bouwen bij monumenten en beeldbepalende panden en waarin dit wordt geregeld.

Mag je vergunningvrij bouwen bij een monument?

Monumenten hebben een bijzondere historische waarde en zijn daarom meer dan andere gebouwen het beschermen en behouden waard. Deze bescherming is dan ook geregeld in de wet. Dit wordt met name geregeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In beginsel is er in de Wabo geregeld dat er voor het slopen, verstoren, verplaatsen of veranderen van een monument altijd een vergunning nodig is. Het Besluit omgevingsrecht (Bor) biedt eigenaren van monumenten maar heel beperkt ruimte voor vergunningvrij bouwen.

Vergunningvrij bouwen op grond van het Besluit omgevingsrecht (Bor)

De hoofdregel is dat er een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen nodig is. De uitzondering is vergunningvrij bouwen. Bouwen aan een monument is weer een uitzondering op deze uitzondering. Artikel 4a van Bijlage II Bor bepaalt namelijk dat in dat geval de artikelen 2 en 3 over vergunningvrij bouwen maar beperkt van toepassing zijn.

Wat is wel vergunningvrij?

Gewoon onderhoud aan een monument is, onder voorwaarden, vergunningvrij. Bouwactiviteiten aan een monument zijn verder alleen vergunningvrij als er gebouwd wordt aan een onderdeel van het monument dat uit oogpunt van monumentenzorg geen monumentale waarde heeft. Het gaat dan bijvoorbeeld het maken van een dakkapel op een niet beschermd bouwwerk bij een monument.

Bijbehorende bouwwerken mogen niet vergunningvrij gebouwd

In geval van een monument is voor de bouw of verbouwing van alle bijgebouwen een vergunning nodig. Een bijbehorend bouwwerk bij een monument kan dus nooit vergunningvrij worden gebouwd. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor een dakkapel op het voordakvlak. De artikelen die deze bouwwerken vergunningvrij maken, zijn in de wet voor een monument gewoon niet van toepassing verklaard.

Zo heeft de Raad van State in een eerdere uitspraak bepaald dat een tuinhuisje van 8,76 m² wat bij een gemeentelijk monument opgericht werd niet zonder een omgevingsvergunning kan worden gebouwd. De bouwer van het tuinhuisje dacht van wel, omdat de voormalige varkensschuur waar het tuinhuisje gesitueerd wordt niet als gemeentelijk monument aangewezen was. De Raad van State maakt de volgende overweging:

"Slechts datgene als monument wordt beschermd is, wat als bouwkundige en functionele onlosmakelijke zelfstandige eenheid in de redengevende omschrijving is vermeld. Het tuinhuisje, tot de oprichting waarvan het bouwplan strekt, is een bijbehorend bouwwerk bij de op het perceel



aanwezige woning. Die woning maakt onderdeel uit van de boerderij die in de redengevende omschrijving wordt vermeld. Of de voormalige varkensschuur een monument is en die schuur bij het perceel hoort, kan derhalve in het midden blijven, nu de woning een monument is.”

Uit deze uitspraak blijkt dus dat er wél een vergunning nodig is voor een bijgebouw van een monument.

Bijgevoegde brochure ‘Vergunningvrij’ van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geeft een nog uitgebreidere toelichting.

Wat mag vergunningvrij bij beeldbepalende panden?

Het vergunningvrij-regime voor het wijzigen van beeldbepalende panden en ook de gemeentelijke monumenten kan per gemeente verschillen. Hiervoor is niet het Bor maar de desbetreffende erfgoedverordening bepalend.

De Wabo-activiteit wijzigen van een gemeentelijk monument of beeldbepalend pand kan alleen vergunningvrij zijn voor zover dat in de Erfgoedverordening is geregeld c.q. toegestaan. In de huidige Erfgoedverordening Reusel-De Mierden (2011) is bepaald dat het verboden is zonder een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag een gemeentelijk monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen.

Momenteel wordt gewerkt aan een actualisatie van de Erfgoedverordening, die als voorbereiding op de Omgevingswet wordt geïntegreerd in de Verordening Fysieke Leefomgeving. De concept verordening bevat voor gemeentelijke monumenten een vergelijkbare regeling als de huidige. Er is geen specifieke regeling opgenomen voor de beeldbepalende panden.

Beschermde dorpsgezichten in Reusel-De Mierden

Tijdens de commissievergadering ontstond onduidelijkheid over of in Reusel-De Mierden sprake is van een (Rijks)beschermd dorpsgezicht aan de Groeneweg in Reusel (in relatie tot het Centrumplan). Dit is echter niet het geval. Mogelijk hebben partijen deze informatie van de digitaal raadpleegbare cultuurhistorische waardenkaart van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB). Hierop kwam het cultuurhistorisch ensemble van de Groeneweg Reusel naar voren als zijnde een ‘Rijksbeschermd dorpsgezicht’. Deze aanduiding lag niet alleen op de Groeneweg, maar ook op tal van andere plekken verspreid in de gemeente. Er is direct navraag gedaan bij de ODZOB en het bleek een fout in de digitale kaart op de website te zijn. De kaartlaag die hier blijkbaar aan stond (Rijksbeschermd dorpsgezicht) klopt niet. De Groeneweg valt onder Historische stedenbouw, waarde hoog en onder Cultuurhistorische Ensembles, hoge stedenbouwkundige waarde. Dit is inmiddels door de betreffende GIS-medewerker rechtgezet.

Helaas is dit daardoor ook foutief vermeld door de welstandscommissie in de pers en in het Beeldkwaliteitsplan Centrum Reusel. Dit wordt in het definitieve beeldkwaliteitsplan hersteld.

Bijlagen

1. Brochure ‘Vergunningvrij’ van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
2. Bijlage II Bor

